

EL LLENGUATGE

La fretura

Una de les famílies de mots l'ús dels quals, pel significat erroni amb què es feia, més es va escarrassar a combatre Pompeu Fabra en les seves «Converses filològiques», és la del substantiu *fretura*, que comprèn també les formes *freturar*, *freturar*, *freturant*, *freturós* i *freturosament*. Entre les «Converses» que hi va dedicar com a tema exclusiu i les que hi fan referència com a exemple de conceptes generals, sumen no menys de mitja dotzena. Fabra advertia del perill que suposa l'ús de mots que no pertanyen al llenguatge familiar del qui els usa, i el significat dels quals creu haver deduït d'un o dos passatges en què els ha llegits. Tots plegats, és clar, millorem i enriqueixim el nostre llenguatge amb les nostres lectures, però si ens decidim a usar els mots que hi trobem i que ens són desconeguts, ens cal abans assegurar-nos perfectament del significat que tenen. Deixant de banda els arcaïsmes, relativament escassos, reintroduïts en la nostra llengua literària moderna perquè hom ha considerat que eren necessaris per a la substitució de barbarismes inadmissibles, no sembla pas recomanable de deixar-se temptar pels mots de la llengua antiga, avui caiguts en desuetud, si aquests mots són innecessaris i hom hi recorre únicament per una predilecció personal, amb el propòsit d'aconseguir un llenguatge més «diterari» o més «català». Però, és clar, bé cal deixar un marge de llibertat a tothom i que hom, si vol, se senti seduït, dit amb paraules de Carles Riba, pel mot que el sobta, llampant, en girar una pàgina del diccionari.

Si més no, però, i tornant a Fabra, «tothom, abans d'emprar un mot estrany al seu parlar familiar, hauria d'informar-se ben bé de la seva significació».

L'ús de *fretura* que Fabra combatia era el que es feia amb la significació de «desig, afany, deler», que devia ésser molt habitual en el seu temps. I, anàlogament, el de *freturar* significava «anhelar, desitjar» i el de *freturós* significava «desitjós, anhelant». Amb nombrosos exemples de la llengua antiga, Fabra explicava insistentment que *fretura* no és sinó l'equivalent de *mancaça* o *necessitat*, talment com *freturar* és l'equivalent de *necessitar* o *mancar* i *freturós* de *necessitat* o *mancat*. Llegim, però, en un text recent: «...l'objectiu de la qual (novel·la) era deixar el públic *freturós* i sense alè». Només l'autor, certament, deu saber el sentit que s'hi atribueix a l'adjectiu *freturós*.

Albert Jané